

ΣΧΟΛΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ ΜΕΣΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΕΤΟΣ Α'. ΑΡΙΘΜΟΣ 41 ΑΘΗΝΑΙ 7 ΙΟΥΝΙΟΥ 1936	ΙΔΙΟΚΤΗΤΑΙ } Κ. Δ. ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΔΙΕΥΘΥΝΤΑΙ: } Μ. ΠΑΠΑΜΑΥΡΟΣ	ΓΡΑΦΕΙΑ: ΟΔΟΣ ΘΕΩΝΟΣ 6-ΑΡ. ΤΗΛΕΦΩΝΟΥ 22.018	ΤΙΜΗ ΦΥΛΛΟΥ ΔΡ. 2
--	--	--	-------------------

ΤΑ ΜΕΓΑΛΑ ΜΑΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

Η) ΤΟ ΕΥΘΥΓΡΑΜΜΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Συζητώντας στο τελευταίο άρθρο μας, αν το λαϊκό σχολείο πρέπει να γίνει οχτάχρονο ή επτάχρονο, καταλήξαμε στο συμπέρασμα, πως δεν μπορούμε να πάρουμε οριστική απόφαση, αν δεν εξετάσουμε το πρόβλημα αυτό σε συσχετισμό με τα προβλήματα της Μέσης Παιδείας. Αυτό σημαίνει απλούστερα, πως για ν' αποφασίσουμε πόσα χρόνια θα κρατήσουμε τα παιδιά στο λαϊκό σχολείο πρέπει συνάμα να ξέρουμε πόσα χρόνια θα χρειαστεί να μείνουν έπειτα στο Γυμνάσιο.

Μα στο σημείο αυτό θ' ακουστούν πολλές αντιρρήσεις από συναδέλφους της Δημοτικής Παιδείας. Τι λοιπόν, θα μας ειπούν, «θα υποτάξουμε και πάλι το δημοτικό σχολείο στο Γυμνάσιο και θα εξαρτήσουμε την πρόοδο του Λαϊκού Σχολείου από τα συμφέροντα της Μέσης Παιδείας;»

«Γιατί θα ενδιαφερθούμε για το Γυμνάσιο» θα προσέδουν άλλοι, «αφού τα έννια δέκατα από τα παιδιά φοιτούν μόνο στο Δημοτικό σχολείο και το ένα δέκατο πηγαίνει στο Γυμνάσιο; Τι θα προσέξουμε περισσότερο, το συμφέρον των ενενήντα εκατοστών ή των δέκα εκατοστών;» Και άλλοι πάλι θα μας δώσουν τη διέξοδο; «Τι μ'α; ενδιαφέρει, τι θα κάνουν τα παιδιά, που θα πάνε στο Γυμνάσιο; Αυτά θα φεύγουν μετά την έκτη του Δημοτικού και θα περνάνε στο Γυμνάσιο, τα άλλα θα μένουν στο Δημοτικό σχολείο δυο χρόνια ακόμη».

Και πραγματικά αυτό φαίνεται το απλούστερο και φυσικότερο, και που δεν γεννάει καμιά περιπλοκή του λαϊκού σχολείου με τη μέση παιδεία. Φαίνεται, μα και είναι άραγες; Νά τι πρέπει να εξεταστεί.

Την αυτοτέλεια του λαϊκού σχολείου έμεις πρώτοι την υποστηρίξαμε, καθώς δηλώσαμε πολλές φορές ώς τώρα. Μα η αυτοτέλεια αυτή είναι σχετική, δεν είναι απόλυτη.

Γιατί έτσι και όταν πρόκειται να πάνε στο Γυμνάσιο, όπως γίνεται με τις σημερινές συνθήκες, μόνο το ένα δέκατο από τα παιδιά, και πάλι έχει κολοσσιαία σημασία για το λαϊκό σχολείο, το ζήτημα από ποιά χρονιά θα φεύγουν τα παιδιά για το Γυμνάσιο.

Η σημασία αυτή έχει πιστοποιηθεί και ιστορικά στην ελληνική παιδεία.

Είναι γνωστό, πως ώς το 1929 λειτουργούσαν τα περίφημα ελληνικά σχολεία ή σχολορχεία, που είχαν τρεις τάξεις και εκπαιθον τα παιδιά μετά την τετάρτη του Δημοτικού. Όταν λοιπόν το δημοτικό σχολείο από τα 1892 έγινε εξάχρονο, ή πέμπτη και ή έκτη δημοτικού ήσαν παράλληλες με την πρώτη και δεύτερα ελληνικού.

Το σύστημα αυτό, το σύστημα των παράλληλων τάξεων Λαϊκού και Μέσου Σχολείου ή για να το λέμε συντομότερα το παράλληλο σύστημα αποδείχθηκε άδελφιο για το λαϊκό σχολείο.

Γιατί, όσο λειτουργούσαν παράλληλα με τις δυο ανώτερες τάξεις του δημοτικού οι δυο κατώτερες του σχολείου της Μέσης Παιδείας, το Δημοτικό σχολείο άτροφούσε και μόλις και με τη βία ιδρύονταν εδώ κι εκεί ή πέμπτη και ή έκτη τάξη του και είχαν λιγοστά παιδιά; Γιατί όλα τα παιδιά προτιμούσαν να πηγαίνουν στην Α' και Β' ελληνικού αντί να πηγαίνουν στην πέμπτη και ή έκτη δημοτικού. Έτσι και αν δεν έπρόκειτο να συνεχίσουν τις σπουδές τους και δεν έτελειώσαν ούτε το λεγόμενο σχολορχείο.

Το φαινόμενο αυτό ήταν σταθερό και μόνιμο στην παιδεία μας αφού βριστάμε κοντά σαράντα χρόνια με μικρή μόνο καλύτερη. Και για αυτό πρέπει να μας προκλήσει σοβαρά την προσοχή μας. Οι λόγοι, που το προκαλούσαν ήσαν πολλοί.

Πρώτα πρώτα πάντα το σχολείο της Μέσης Παιδείας είχε μεγαλύτερο κύρος και άκουσε μεγαλύτερη έλξη απάνω στους γονείς και τα παιδιά. Έπειτα εκεί έδιδασκαν άνθρωποι σπουδασμένοι στο Πανεπιστήμιο, ενώ στο Δημοτικό σχολείο έδιδασκαν δημοδιδάσκαλοι ή και υποδιδάσκαλοι. Έπειτα το ελληνικό σχολείο είχε πάντα τουλάχιστον έναν καθηγητή για κάθε τάξη του, έχτος που είχε πολλές φορές και ειδικούς, μαθηματικό, φυσικό, των τεχνικών μαθημάτων, γυμναστή. Ήταν λοιπόν τελειότερα οργανωμένο από το δημοτικό, αδιάφορο αν το πρόγραμμά του ήταν όλοτελα ξένο προς τις ανάγκες των παιδιών, που δεν έπρόκειτο να συνεχίσουν τις σπουδές των στο Γυμνάσιο.

Ο σπουδαιότερος όμως λόγος που τραβούσε τα παιδιά στο σχολείο της Μέσης Παιδείας ήταν, πως κανείς γονιός και κανένα παιδί στην Ελλάδα, δεν παραιτείται τόσο εύκολα από την ιδέα, πως θα σπουδάσει και πως θα βγάλει τουλάχιστο το Γυμνάσιο, αν όχι το Πανεπιστήμιο.

Όσο βρισκει λοιπόν μπροστά του δυο σχολεία, που το ένα απ' αυτά πηγαίνει προς το περιπόθητο Γυμνάσιο και το όνειρεμένο πανεπιστημιακό πτυχίο, ενώ το άλλο οδηγεί στο αλέτρι, στην τσάπα, στé σφυρί, στο εργαστήρι, ή στο μαγαζί, το παιδί και ο γονιός θα προτιμήσουν το πρώτο και όταν ακόμη οι ελπίδες τους για μιá συνέχεια σπουδών είναι πολύ αδύνατες και αστήριχτες.

Αυτή ή άκατανίκητη τάση προς το είδος εκείνο της σπουδής που βοηθάει το παιδί Ν' ΑΛΛΑΞΕΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ είναι τόσο βλαβερή ριζωμένη στην ψυχή του λαού μας, αδιάφορο για ποιές αιτίες, και πρέπει παντα να τη λογαριάζουμε, άμα πρόκειται ν' αποφασίσουμε για την οργάνωση των σχολείων μας και για τη διάρθρωση του εκπαιδευτικού μας συστήματος.

Γιατί ή τάση αυτή πιστοποιήθηκε και από ένα δεύτερο μεταγενέστερο φαινόμενο, που πραγματοποιήθηκε στην παιδεία μας. Όχι μόνο δηλαδή, τάξεις του δημοτικού σχολείου παράλληλες με τάξεις σχολείου της μέσης Παιδείας δεν ευδοκίμουν, παρά και τάξεις σχολείου Μέσης Παιδείας που δεν οδηγεί κατευθείαν στο Γυμνάσιο ή δεν είναι σκαλοπάτι του Γυμνασίου δεν ευδοκίμουν παράλληλα με το Γυμνάσιο.

Από τα 1929 κι έπειτα, που έγινε ή νέα οργάνωση της παιδείας μας, παρατηρήθηκε, πως τα λεγόμενα βραχυκύκλα σχολεία και όπου ιδρύθηκαν δεν πέτυχαν και οι κάτοικοι ζητούσαν παντού ήμιγυμνάσια. Όπου έγινε αργότερα προσπάθεια να ιδρυθούν άστικá σχολεία, οι κάτοικοι προτιμούσαν τα ήμιγυμνάσια και όπου έγινε προσπάθεια να μετατραπούν τα ήμιγυμνάσια σε άστικά ή γεωργικά σχολεία οι κάτοικοι σήκωσαν επανάσταση.

Αυτό αποδειχνει, πως γενικά το σύστημα των παράλληλων σχολείων που δεν οδηγούν στο ίδιο τέρας, δεν μπορεί να πετύχει στην Ελλάδα και για αυτό πρέπει να οδηγηθούμε σε μιάν άλλη σκέψη.

Η σκέψη αυτή λέει τ' ακόλουθα: Αφού ο Έλληνας λαός έχει την άκατανίκητη ροπή να επιζητεί πάντα το σχολείο εκείνο, που τον οδηγεί κατευθείαν προς τις ανώτερες σπουδές, έτσι και όταν δεν έχει την δύναμη να τις συνεχίσει, το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα για ν' αποφεύγει όλες τις μάταιες απόπειρες και τα διάφορα άτροφικά σχολεία πρέπει να είναι εύθυγραμμο, να παίρνει δηλαδή το παιδί από το νηπιαγωγείο και να το οδηγεί προς την ανώτερη εκπαίδευση χωρίς παρακλάδια. Απάνω σ' αυτή την ίδια γραμμή

μη τη σύμφωνη με την ψυχολογία και τις ροπές του λαού μας, πρέπει να γίνονται οι κατάλληλες τομές και οι κατάλληλες εσωτερικές διαφοροποιήσεις των προγραμμάτων, ώστε το παιδί τραβώντας πάντα με την ιδέα να φτάσει στην ανώτερη παιδεία να μορφώνεται στο μεταξύ αυτό με τρόπο, που να γίνεται ικανό για ένα δημιουργικό έργο μέσα στην κοινωνία.

Αν ή σκέψη αυτή είναι σωστή και σύμφωνη με την ελληνική πραγματικότητα, τότε πρέπει απάνω σ' αυτή την ίδια γραμμή να μετρήσουμε πόσα χρόνια είναι απαραίτητα για την υποχρεωτική λαϊκή παιδεία και να κάνουμε τη βασική τομή ανάμεσα στη Δημοτική και στη Μέση Παιδεία. Σήμερα ή τομή αυτή γίνεται μετά την έκτη χρονιά. Δίνουμε έξι χρόνια στη λαϊκή παιδεία και έξι χρόνια στο Γυμνάσιο.

Γεννιέται λοιπόν το ερώτημα: Σε ποιά χρονιά θα κάνουμε την τομή, όταν θα επιχειρήσουμε τη νέα διαρρύθμιση της Παιδείας; Αν την διατηρήσουμε στην έκτη χρονιά, τότες οι ανώτερες τάξεις του λαϊκού σχολείου, ή έβδομη και αν δεχτούμε το οχτάχρονο και ή ογδοη τάξη θα είναι παράλληλες με την πρώτη και τη δεύτερη του Γυμνασίου.

Και τότε ή θ' άτροφίσουν όλοτελα οι τάξεις αυτές ή θ' αναγκασθούμε ν' ανοίξουμε δρόμο και από την ογδοη του Δημοτικού προς την τρίτη του Γυμνασίου, που θα σημαίνει ουσιαστικά ύποταξη της έβδομης τάξης του Δημοτικού στο πρόγραμμα του Γυμνασίου, άρα παρεκτροπή από τον προορισμό τους και έκφυλισμό του λαϊκού σχολείου σε προγυμνάσιο.

Όσο μάλιστα υπάρχει αυτός ο παραλληλισμός, ούτε ή υποχρεωτική μόρφωση στο έπτχρονο ή οχτάχρονο λαϊκό μπορεί καλά καλά να επιβληθεί.

Και αν αυτοί οι στοχασμοί είναι σωστοί και δεν πρέπει να έχουμε παράλληλες τάξεις Δημοτικής και Μέσης Παιδείας, που πρέπει να τοποθετήσουμε την τομή ανάμεσα στη Δημοτική και τη Μέση Παιδεία; Μετά την έβδομη, μετά την ογδοη χρονιά;

Μα για να δοθεί απάντηση σ' αυτή την ερώτηση, πρέπει να λύσουμε το ακόλουθο πρόβλημα.

Μπορούμε να περιορίσουμε τα χρόνια του Γυμνασίου σε λιγότερα από έξι;

Είναι γνωστό πόσοι άγώνες χρειάστηκαν για να πειστεί το Κράτος και ή κοινωνία να περιορίσουν τα χρόνια της Μέσης Παιδείας σε έξι από έφτα που ήσαν πριν (τρία στο Έλληνικό και τέσσερα στο Γυμνάσιο). Και ακόμα δεν έπαψαν να υπάρχουν όπαδοί του παλιού συστήματος που νοσταλγούν μιá επτάχρονη ή οχτάχρονη Μέση Παιδεία σε βάρος της Δημοτικής, σύμφωνα με τ' ολιγαρχικό πνεύμα, που διέπει όρισμένους πολιτικούς και όρισμενους παιδαγωγούς. Μπορούμε λοιπόν έμεις σήμερα να προτείνουμε έναν ακόμη περιορισμό στα χρόνια της Μέσης Παιδείας, τη στιγμή μάλιστα, που από παντού ακούεται κατακραυγή, πως το Γυμνάσιο δεν πέτυχινε τους σκοπούς του; Υπάρχει καμιά ελπίδα να γίνει δεχτή μιá πρόταση, που θα περιορίζει σε πέντε ή και σε τέσσερα τα χρόνια της Μέσης Παιδείας; Νά ένα ερώτημα που μ'α; φέρνει σε αδιέξοδο, ή ακόμη άκριβέστερα όλη ή σειρά των στοχασμών που έκαναμε οδηγεί σ' ένα αδιέξοδο.

Η παράλληλες τάξεις με τη Μέση Παιδεία, άρα άτροφία και έκφυλισμός του Λαϊκού σχολείου ή περιορισμός της Μέσης Παιδείας, που είναι για σήμερα αδύνατος.

Πώς θα βγούμε απ' αυτό το τραγικό δίλημμα; Αυτό θα το εξετάσουμε στο επόμενο άρθρο.

Η ΣΧΟΛΙΚΗ

ΤΟ ΦΟΙΤΗΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Το συνέδριο των φοιτητών πρέπει να το κρινουμε με το γνωστό ρωμαϊκό μέτρο: Λύσασαν έναντιον του οί σκοτεινής δυνάμεως του τόπου, άρα είχε κάποιαν άλ'ια, άρα πήγαμε να κάμη κάποιον καλό στη χώρα. Χρ για τώρα κάτι δεν είναι εντάξει στα Πανεπιστήμια. Η παλι Ισορροπία ταραχτηκε. Αντιθέσεις χωρίζουν καθηγητές είτε διοίκηση και φοιτητές, άνωμαλίες καθημερινές, αιτήματα, τιμωρίες, άποχη από τα μαθήματα, έπιβάσεις ύπουρων, βενταία και δημάρχων και δε βρίσκεται άκρη. Τι να τρέχει άραγε;

Εκείνο που τρέχει είναι γνωστό σε μ'α;: Τα πλαίσια πάλωσαν και

δεν χωρούν την καινούργια ζωή που ανεβαίνει από κάτω. Ανάμεσα στους ή ικιωμένους και τους νέους τέλεια άκαταληψία, χάσμα, βάρβαρο. Οι Ισχυροί των πανεπιστημίων, οι κομματάρχες και τα κοπέλια τους, κοιτάζουν από το ύψος της ασφάλειας τους τη νεολαία, τα παιδαρλία, το κύμα της άγραμματοσύνης, τ' λεφτούσι που μετριέται μονάχα στο εξέταστρα και τα αντίτυπα των συγγραμμάτων. Από την αντίθετη τη φοιτητική πλευρά, άμοιβαία τα οί σθήματα. Οι νέοι έχουν χάρη κάθε έμπιστοσύνη στη δικαιοσύνη, στην εύθύτητα, στο χαρακτήρα, στη μόρφωση των ακαδημαϊκών δασκάλων. Μιá άμή συναλλαγή μπορεί να είπει

καθείς: Σου δίνω, μου δίνεις. Η πολιτεία σ' έβαλε εκεί μέσα, διαθέτει όρισμένη έξουσία, εξετάζει, βαθμολογεί, απορρίπτει, προάγει. Έχω ανάγκη από ένα χαρτί για να μπορώ να κάμη ό,τι κάνεις εσύ, γιατί ούτε άνάτηρος είμαι ούτε καλύτερος από σένα και θα το πάρω όσο μπορώ άνετα, με τα ίδια μέσα -ού μεταχειρίζεσαι εσύ, και βλέπω να τ' μεταχειρίζονται όλοι γύρω, πολιτευτές, ύπουργοί, χρηματιστές, κληρός.

Μα στη νεολαία μέσα ζουν και ξαναγεννιούνται άγνότερες όρμές, ή άπαιτηση για τη δικαιοσύνη,ισότητα, πνευματική άν πτυξη, για το πάρασμα σε καινούργιες μορφές ζωής. Το συνέδριο γεννήθηκε από την ανάγκη των νέων, του εκλεκτοτέρου μέρους απ' αυτούς, να ειπούν κάποιον τον πόνο τους, να βρούν κάποιους που να τους ακούσουν, άφου χρόνια ή

φωνή τους πνίγεται μέσα στους βαρείς τοίχους των πανεπιστημίων, στην άδιαφορία των συγκλητών, ύπουργών, καθηγητών, στην άνικανότητα των ήλικιωμένων να νιώσουν τις άπαιτήσεις τους.

Για να μιλήσουμε πιο συγκεκριμένα. Από καιρό ή κατάσταση των Πανεπιστημίων δεν ίκανοποιεί κανένα. Οι νέοι έχουν τα αιτήματα τους. Πολλά απ' αυτά κρίνονται δικαιολογημένα από τους πιο συντηρητικούς ακόμα. Είναι ζητήματα, τα περισσότερα, πολύ σοβαρά, που έπρεπε να τα προΐδουν οι πανεπιστημιακοί, να προλάβουν, να τα εκτελέσουν οι ίδιοι, από φωνή ή πρωτοβουλία δική τους. Είναι ζητήματα έπιστημονικά, διδακτικά, όργανωτικά, πολύ άπλά πολλές φορές απ' αυτό πολύ βασικά, που από καιρό έχουν λυθ' σε άλλες χώρες, όχι μονάχα στις χώρες του

μεγάλου πολιτισμού παρά και στα γειτοικά μας τα βαλκανικά κράτη, στην Αίγυπτο κι όπου άλλοθ' δε φαντάζεσθε. Σε μ'α; μέσα στο γενικό ξεχαρβάλωμα, σέρνονται, διαωνίζονται, αποτελματώνονται, γίνονται πολυθρόνοι για το τίποτε, φθείρουν τις δυνάμεις μας, που δεν είναι εξααιρετικά μεγάλες, μ'α; κάνουν άνικανους για τα άσημαντότερα.

Από την κατάσταση αυτή ξεκίνησε ή ιδέα του Συεδριου. Νά συζητηθούν τα ζητήματα πλατύτερα, να ριχτούν στη μεγάλη δημοσιότητα, να προσελκύσουν την κοινή τροσοχή, να καλλιεργηθούν έτσι, να ώριμάσουν και να επιβληθούν. Για τ'ν ίδιο λόγο πήγαν και οι καθηγητές, οι προδευτικότεροι, οι πιο μορφωμένοι, αυτοί που άγωνίζονται για ένα καλύτερο Πανεπιστήμιο και που δε φοβούνται τη δημοσιότητα, τις διαβολίες, τις

